Blogi

Kustannuskilpailukyky näyttäisi voivan pysyä ennallaan

Suomen talous | 08.01.2020 | Lauri Kajanoja

KIRJOITTAJA

Lauri Kajanoja

Työmarkkinakierroksen päänavaus on syntynyt Teknologiateollisuuden ja Teollisuusliiton välillä.

Työmarkkinakierroksen päänavaus on syntynyt Teknologiateollisuuden ja Teollisuusliiton välillä. Kustannuskilpailukyky näyttäisi ennusteiden valossa pysyvän suurin piirtein ennallaan, jos muilla aloilla päädytään kustannusvaikutuksiltaan suunnilleen samanlaisiin sopimuksiin.

Teknologiateollisuuden työntekijöitä koskevan ratkaisun mukaan palkkojen sopimuskorotukset ovat 25 kuukauden aikana yhteensä 3,3 %, josta suurin osa on yleiskorotuksia. Paikallisesti yrityksissä tai toimipaikoilla voidaan sopia toisin, mutta edellä esitetyt luvut antanevat melko tarkan kuvan koko alan sopimuskorotuksista.

Kun lasketaan, kuinka paljon työn hinta alalla nousee, pitää myös luopuminen kilpailukykysopimuksen 24 tunnin vuosityöajan lisäyksestä huomioida. Muita oleellisesti kustannuksiin vaikuttavia muutoksia työehtosopimuksessa ei tiettävästi ole.

Kustannuskilpailukyvyn tulevaa kehitystä arvioitaessa verrataan odotettua työn hinnan muutosta Suomessa vastaavaan muutokseen keskeisissä kehittyneissä kauppakumppanimaissa. Tärkeä vertailukohta on euroalue, johon nähden ei tapahdu valuuttakurssimuutoksia ja jonka kanssa Suomi käy paljon kauppaa. Lisäksi kehitys suhteessa muihin tärkeisiin kauppakumppanimaihin on otettava huomioon.

Työn hinnan lisäksi kustannuskilpailukykyyn vaikuttaa se, miten yritysten palkanmaksukyky kehittyy suhteessa muihin maihin. Kun tarkastellaan talouden kaikkia toimialoja, palkanmaksukykyä kannattaa mitata työn tuottavuuden ja ulkomaankaupan vaihtosuhteen avulla.

Tarkasteltaessa kahta seuraavaa vuotta näiden kahden tekijän voi odottaa kehittyvän euroalueella keskimäärin suunnilleen samoin kuin Suomessa.[1] Siten arvio kustannuskilpailukyvyn kehityksestä suhteessa euroalueeseen voidaan perustaa odotettuihin muutoksiin työn hinnassa.

Ennusteet työn tuottavuuden muutoksesta kuitenkin poikkeavat jonkin verran Suomea koskevista ennusteista etenkin euroalueen ulkopuolella, ja lisäksi valuuttakurssit voivat muuttua. Nämä tekijät on siten otettava huomioon arvioitaessa kustannuskilpailukyvyn kehitystä suhteessa euroalueen ulkopuolisiin maihin.

Työn hinnan nousu Suomessa voidaan tässä tilanteessa laskea seuraavien tekijöiden summana: sopimuskorotukset, mahdollinen vuosityöajan muutoksen vaikutus ja palkkaliukumat. Tässä laskelmassa tehdään seuraavat oletukset: 1) kustannusvaikutus 24 vuosityötunnista luopumisesta on päänavaajasopimuksen alalla noin yhden prosentin suuruinen ja 2) palkkaliukumat ovat koko talouden tasolla noin 0,4 % vuodessa. Oletetaan lisäksi, että muilla aloilla tehdään kustannusvaikutuksiltaan samanlaiset sopimukset.

Näin päädytään siihen, että työn hinnan nousu Suomessa on vuosina 2020 ja 2021 yhteensä noin 5 % (3,3 + 1,0 + 0,4 + 0,4 = 5,1). Tätä lukua voi verrata työn hinnan ennustettuun muutokseen muissa maissa. Tässä käytetään Euroopan komission, OECD:n ja Euroopan keskuspankin ennusteita marras-joulukuulta 2019. Niiden mukaan työn hinta nousee euroalueella 4,3–4,4 % ja Saksassa 4,6–5,0 % vuosina 2020 ja 2021 yhteensä. Ruotsissa, Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa ennustettu nousu on nopeampaa kuin 5 %, mutta eroa kompensoi ainakin osittain se, että näissä maissa työn tuottavuuden ennustetaan kohenevan suhteessa Suomeen ja/tai valuuttakurssin voi odottaa keskimäärin hieman heikkenevän. Sen sijaan Japanissa työn hinta nousee ennusteiden mukaan vain 2–2,4 %, mutta tässäkin tapauksessa eroa kompensoivat työn tuottavuutta ja valuuttakurssia koskevat odotukset.

Näiden vertailujen perusteella Suomen kustannuskilpailukyvyn voi odottaa pysyvän suurin piirtein ennallaan. Tulevaisuus on silti toki epävarma. Suurin osa kierroksen työehtosopimuksista on vielä solmimatta. Palkkaliukumat ja tuottavuuskehitys Suomessa voivat yllättää. Lisäksi kansainvälinen talouskehitys voi poiketa ennustetusta ratkaisevastikin.

Asiasanat

kilpailukyky, kustannuskilpailukyky, palkat